

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 49/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain 11 luvun muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä joulukuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työttömyysturvalain 11 luvun muuttamisesta (HE 316/2010 vp).

Eduskunta-aloite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä toimenpideoitteen työttömyyskassojen käsittelyaikojen nopeuttamisesta (TPA 27/2010 vp—Päivi Lipponen /sd), joka on lähetetty valiokuntaan 18 päivänä huhtikuuta 2010.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Mari Köngäs, Kansaneläkelaitos
- toimistopäällikkö Marko Aarnio, Finanssivalvonta
- toiminnanjohtaja Niina Jussila, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- asiantuntija Antti Tanskanen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- sosiaalipoliittinen asiantuntija Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Markku Salomaa, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry.

Lisäksi Suomen Yrittäjät on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi määräaika, jossa työttömyysetuuksia koskevat hakemukset tulisi käsitellä. Esityksessä ehdotetaan, että työttömyysetuutta koskeva päätös tulisi antaa 30 kalenteripäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta. Jos päätöstä ei hakemuksen puutteellisuuden vuoksi voitaisi antaa ehdotetussa määräajassa, työttömyyskassan tai Kan-

saneläkelaitoksen olisi päätöksen antamiselle säädetyn 30 päivän määräajan kuluessa ryhdyttävä toimiin asian selvittämiseksi. Päätös olisi tällaisessa tapauksessa annettava viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun työttömyyskassalla tai Kansaneläkelaitoksella on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2011 alkupuolella.

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa ehdotetaan toimenpiteisiin ryhtymistä työttömyyskassojen käsittelyaikojen nopeuttamiseksi. Aloitteessa esitetään

myös selvittäväksi, miten työttömän toimeentulo turvataan hakemuksen käsittelyaikana, mikäli käsittelylle tulee velvoiteaika.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Työttömyysetuutta hakevan kannalta on erittäin tärkeää, että päätös etuudesta tehdään viivytyksettä. Esityksellä pyritäänkin takaamaan työttömyysturvahakemusten käsittely määräajassa. Esityksellä tarkennetaan näin hallintolaissa olevaa yleissäännöstä asioiden käsittelystä ilman aiheetonta viivytystä. Esitys perustuu sosiaaliturvan uudistamista valmistelleen SATA-komitean ehdotuksiin.

Vuonna 2009 työttömyyden ja lomautusten nopea kasvu ruuhkautti monia työttömyyskassoja. Finanssivalvonnan selvityksen mukaan tuolloinkin puolet ansiopäivärahapäätöksistä annettiin 14 päivän kuluessa ja keskimäärin 28 päivässä. Korkean työttömyyden aloilla käsittely kesti lähes 40 päivää, vaikka kassat hakemusten lisääntymisen myötä lisäsivät henkilöstöään. Tuolloin etuuden odotusaikaa pyrittiin lyhentämään myös muuttamalla työttömyysturvalakia niin, että työttömyysetuus voidaan maksaa hakemuksen perusteella enakkona ilman päätöstä, jos maksaja katsoo, että hakijalla on oikeus etuuteen.

Normaalissa taloustilanteessa, jolloin työttömien määrä ei merkittävästi vaihtelee, tarkennettulla määräajalla ei ole paljon merkitystä. Nyt ehdotettu enimmäisaika alittuu selvästi tällä hetkellä sekä Kansaneläkelaitoksen että työttömyyskassojen keskimääräisissä käsittelyajois-

sa. Valiokunta pitää tästä huolimatta tärkeänä, että hakemusten käsittelyprosesseja kehitetään niin, että käsittelyajat voisivat yleisesti edelleen lyhentyä. Menettelyä tulisi nopeuttaa erityisesti sähköisen asioinnin ja sähköisten asiakirjojen avulla. Esimerkiksi sähköisten palkkatodistusten standardointi nopeuttaisi tarvittavien selvitysten saantia.

Etuuspäätösten valmistelua hidastaa perimiltään työttömyysturvasäännösten yleinen monimutkaisuus. Muun muassa lomakorvausten jaksoitus, erilaiset työttömyysturvan karenssit, vakuutuspalkan monimutkaiset laskentasäännöt ja etuuksien moninaisuus ovat omiaan aiheuttamaan viivytystä käsittelyyn. Valiokunta toteaa jälleen, että työttömyysturvasäännöksiä on aiheellista yksinkertaistaa (StVM 50/2009 vp). Yksinkertaistaminen on tarpeen paitsi etuuskäsittelyn nopeuttamiseksi erityisesti sen vuoksi, että työttömän työnhakijan olisi helpompi saada selkoa oikeudestaan etuuteen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että toimenpidealoite TPA 27/2010 vp hylätään.

Helsingissä 25 päivänä tammikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Sanna Lauslahti /kok
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Håkan Nordman /r
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Päivi Räsänen /kd
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Paula Sihto /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Seppo Särkiniemi /kesk
	Marjaana Koskinen /sd	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.